

Reggeli Ujság

Noviszád, 1939 november 20, hétfő

Urednik — Szerkesztő
ANDRÉE DEZSÓ

20. évfolyam 320. szám

Négyszáz utassal a fedélzetén elsüllyedt egy holland hajó

A hajó az angol partok közelében aknára futott, a szerencsétlenségnek százötven emberélet esett áldozatul — Anglia négyszáz iskolagépet rendelt Amerikában — Angol-görög és angol-török tárgyalások kezdődtek
Csendes vasárnap vizen és szárazon, élénk felderítő tevékenység a levegőben

A német távirati iroda jelenti: A német véderő főparancsnoksága közli, hogy szombatról vasárnapra virradó éjszaka és a vasárnap folyamán a Felső-Pajna arcvonal egy szakaszán kölcsönös élénk géppuska- és puskatűzre került sor. Az arcvonal egyéb részén csekély tüzérési tevékenységről elfekintve nyugalom uralkodik. A német légi-erő folytatja Franciaország feletti felderítő tevékenységét.

A francia távirati iroda jelentése szerint a szombatról vasárnapra virradó éjszaka semmi említésre méltó esemény nem történt.

»A LEGNAGYOBB EREDMÉNY, HOGY A FÜHRER ÉL.«

Berlinből jelentik: A német arcvonal vezetője felhívást intézett a német birodalom munkásságához. A felhívásban kijelentette, hogy Németország rendíthetetlen célja a győzelem. Az egyének óhajátását háttérbe kell szorítani, a nemzet katonai erejének erősítése céljából. Megjegyzésként a felhívás, hogy az élelmiszeradagokat már felemelték, az üzemekben lehetővé teszik, hogy a munkások munka közben meleg ételt kapjanak. A jövő év elejétől kezdve ismét engedélyezik a szabadságolást.

A háboru tiz hetének mérlege — mondja végül a felhívás —, a termelési, gazdasági és szociálpolitikai téren, a legnagyobb teljesítmény a négyéves terv végrehajtása során. A legnagyobb aktív tétel azonban az a tény, hogy a Führer él.

TANÁCSKOZTAK A FRANCIA KORMÁNY TAGJAI

A Havas iroda jelenti, hogy a francia kabinet tagjai az Elysée palotában tanácskozással ültek össze Daladier miniszterelnök elnökletével. A miniszterelnök beszámolt a katonai helyzetéről és az angol-francia legfőbb haditanács legutóbbi üléséről, amelyen teljes egyetértés jött létre a két államkatonai vezetői között.

Londonból jelentik, hogy az angol kormány és a Párisban megalakult lengyel kormány tegnap az

angol fővárosban egyezményt írt alá, amelynek értelmében a háboru tartamára egy lengyel tengerészosztályt az angol tengeri hajóhadhoz csatolnak.

Ugyancsak Londonból jelentik, hogy a Glória német gőzöst az egyik skóciai kikötőbe kísérték, legénységét internálták. A hajó buzát szállított.

GAZDASÁGI TARGYALÁSOK

Athénből jelenti a görög távirati

irodó, hogy Athénből ma görög gazdasági bizottság indul Párisba, francia-görög gazdasági egyezmény megkötése céljából. Londonból azt jelenti, hogy holnap török gazdasági bizottság utazik Ankarából Londonba, s a küldöttség előzőleg két napot tölt Párisban.

Washingtonból jelentik, hogy az angol kormány négyszáz repülőgépet rendelt, pilóták kiképzése céljából.

A Simon Bolevár és százötven utasa a hullámsíroan

Amszterdamból jelentik: A londoni holland követség azt a jelentést kapta, hogy a 8300 tonnás Simon Bolevár holland gőzös az angol partok közelében aknára futott és elsüllyedt. A személyszállító gőzösről négyszáz utas tartózkodott. Az eddig beérkezett jelentések szerint 206 személyt szállítottak partra. A megmentettek közül mintegy százán többé-kevésbé súlyosan megsebesültek. A hajó többi utasa minden valószínűség szerint a tengerbe veszett.

A Simon Bolevár Amszterdam kikötőjéből indult el Nyugatindia felé. Szénkészletének kiegészítése céljából ki akart kötni valamelyik angol kikötőbe, s a parthoz közeledtében érte a szerencsétlenség. Tegnap reggel további harminckét hajótöröttet vetett partra a víz. A szerencsétleneket nyomban társas gépkocsikba illették és az egyik londoni kórházba szállították. A hajó utasai között tizenöt gyermek és hat csecsemő is volt.

A szokatlanul nagyarányú veszteség oka az volt, hogy a hajó a robbanás után feloldásra dőlt és így nem lehetett valamennyi mentőcsónakot igénybevenni, mert a hajó bróntalára szerelt csónakokat nem tudták megközelíteni. Minthogy a mentőcsónakok megteltek, igen sok utas kénytelen volt a tengerbe ugrani, közöttük igen sokan a vízbe fulladtak. A halálosáldozatok számát százötvenre becsülik, közülük sokan a hajón történt robbanások következtében vesztették életüket.

A londoni holland követség kihallgatta a hajó tisztjeit és legénységét a szerencsétlenség körülményeiről. Elmondották, hogy a hajó két helyén következett be robbanás. Minden valószínűség mellett szól, hogy a hajó aknára futott, bár akad olyan vélemény is, hogy a gőzöst két torpedó-találat érte. A katasztrófa alkalmával két másik hajó is megsérült, mert robbanás pillanatában a holland gőzös közelében tartózkodtak. A két megsérült hajónak azonban sikerült befutnia a kikötőbe.

GRENOBLE LAKOSSÁCA VAK RÉMÜLETBE MENEKÜLT A NÉMET GÉPEK ELŐL

Berlinből jelentik: A német véderő főparancsnoksága vasárnap déli félégységkor a következő hivatalos jelentést adta ki:

A felsőrajnai arcvonal egyik szakaszán mindkét részről élénk géppuska- és puskatűz folyt. Az arc-

vonali többi részén nyugalom van. Csak helyi tüzérési tevékenység észlelhető.

A német légi haderő folytatta felderítő tevékenységét Franciaország felett.

NÉMET REPÜLŐK GRENOBLE FELETT

Berlinből jelenti a Német Távirati Iroda: A német repülők Fran-

ciaország felett végzett felderítései során egészen Grenoble városáig eljutottak, noha a francia jelentések mindig hangsúlyozták, hogy ez a vidék hozzáférhetetlen az ellenséges repülők számára. A város lakosságát a német repülők közeledtére vak rémület fogta el és hanyatt-homlok, minden rend és minden előírás mellőzésével rohantak az óvóhelyekre. Grenoble polgármestere külön felhívásban dorgálta meg a lakosságot fegyelmetlenül viselkedéséért és közölte, hogy hatáson légvédelmi intézkedések csak az előírások pontos betartásával érhetők el.

HÁROM ROBBANÁS LONDONBAN

Londonból jelenti a Német Távirati Iroda: Szombat este 9 óra tájban a Piccadilly-cirkusz közelében gyors egymásutánban három robbanás történt, a robbanások a környező épületekben nagy károkat okoztak. A robbanások oka még ismeretlen.

AZ EDINBURGI CSOKOLÁDEGYÁR LÁNGOKBAN

Edinburgból jelenti a Reuters-iroda: Szombat este az egyik edinburgi csokoládégyárban nagy tűz támadt. A lángok több kilométerre ellátszottak. A tűz hihetetlen gyorsasággal elharapódzott és mire a tűzoltók megérkeztek, már egész épülettömeg lángokban állott. A tűzvész a gyár gépkocsiszíneiben keletkezett.

HACHA ELNÖK RADIÓBESZÉDE

Prágából jelentik: Hacha elnök rádióbeszédet intézett a Csehszlovák protektorátus népéhez. Beszédében kijelentette, hogy az utóbbi napokban olyan események történtek, amelyek a legsúlyosabban veszélyeztetik a védnökségnek Hitler kancellártól kapott alkotmányát.

Az elnök felszólította a protektorátus lakosságát, hogy tartózkodjék a rend és nyugalom mindennemű megzavarásától.

A REGGELI UJSÁG HETI RADIÓMŰSORA

A REGGELI UJSÁG HETI RADIÓMŰSORA

A hajó gyomrában rekedt 5000 kiló szalonna

Londonból jelentik: Az egész angol sajtó felháborodva foglalkozik a bürokrácia egy újabb hajtasásával. A King nevű ausztráliai hajó 5000 kiló szalonnát hozott az egyik angol kikötőbe. A kikötő parancsnoksága azonban nem engedte meg a szalonna kirakását.

Végtelenül sajnálom az esetet, — panaszkodott Woodring kapitány az újságíróknak — mert én a szalonnát voltaképpen meglepetésnek tartogattam. Amikor elindult a King Ausztráliából, olvastuk a lapokban, milyen szalonnahiány van Angliában. Tudtam, hogy az angol ember boldogtalan, ha reggelijéhez nincs pirított szalonnája. Gondoltam, néhány száz angolnak kellemes meglepetés lesz, ha ilyen rakománnyal állítok be egy angol kikötőjébe. Sajnos, elkövettem azt a hibát, hogy a hajó szállítási jegyzékébe nem jegyeztem be az 5000 kiló szalonnát. Azt hittem, minthogy ez ajándék és nem csereáru, felesleges a jegyzékbe beiktatni. A kikötő parancsnoka más véleményen volt. Szigoruan ragaszkodott ahhoz a szabályhoz, amely szerint semmit sem lehet kirakni egy hajóból, ha a szállítási jegyzékbe nincsen benne. Az én ajándékszalonnám tehát a hajó gyomrában rekedt.

Még a kereskedelemügyi miniszternél is megfellebbezték a furcsa esetet. De ő sem tudott segíteni. Azt válaszolta, hogy a kikötő parancsnokának dolgába nem avatkozhatik bele, ha az szabályszerűen járt el. Minthogy ez az eljárása bizony szabályszerű volt, nem lehet hatályon kívül helyezni. Az 5000 kiló ausztráliai szalonna ennélfogva a hajón marad s nem pirítják meg az angolok reggelijükhöz.

Londonban a háború idején nem kongatják meg a hajók elsüllyedését jelző harangot

Londonból jelentik: A Lloyds biztosító társaság világhíres Lutine-harangját egyelőre nem kongatják meg többé.

Ismeretes, 1799-ben a Lutine fregattahajó elsüllyedt a Zuider-tóban. Huszonötmillió márká értékű aranyat vitt a rakodóhelyiségeiben. Ez a nagy kincs szintén elsüllyedt s még most is víz alatt van. Hogy hogy nem.

a hajó harangját sikerült megmenteni.

Emlékkül felállították a Lloyds biztosítótársaság csarnokában. Azóta valahányszor egy hajó elsüllyedését jelentették a társaságnak, megkongatták a harangot. Ha pedig egy elveszettnek hitt hajó megkerült és befutott valamelyik angol kikötőbe, akkor kétszer kongatták meg a harangot.

A biztosítótársaság igazgatósága most elrendelte, hogy addig, amíg a háború tart, hagyják abba ezt a szokást.

A háború során ugyanis valószínűleg annyi hajó fog elsüllyedni, hogy a harang minduntalan való kongatása nem járulna hozzá az idegek csillapításához.

Ügyvédek véres verekedése egy pancsevői mulatóban

Életveszélyesen megsebesítette beográdi kollégáját Fátics Márkó pancsevői ügyvéd

Pancsevőről jelentik: Szombatról vasárnapra virradó hajnalban véres verekedés zajlott le a pancsevői Vojvodina éjszakai mulatóban. Jelenics Radovan beográdi ügyvéd több ügyvédtársával együtt szombat este Beográdból Pancsevóra látogatott át, hogy kellemes estét töltsenek el. A vendégsereg az Esplanade kávéházban szórakozott s társaságukhoz több pancsevői ismerősük is csatlakozott. Így többek között Knezsevics Bránko ügyvéd is, akinek szöváltása támadt régi haragosával, Fátics Márkó ügyvéddel.

Fátics erővel ki akart békülni Knezsevicsel.

aki azonban visszautasította a közlekedési kísérletet. Fátics egyre szigorúbban követelte a barátság felújítását s mikor látta, hogy nem sikerül, gombaságra fordította a dolgot és szidalmazni kezdte nemcsak Knezsevicset, de a társaságban lévő beográdi ügyvédek is.

A helyzet annyira kiéleződött, hogy botránytól kellett tartani, s

a kávéház vendégei eltávoztak a helyiségből.

A beográdi ügyvédek társasága sem

volt hajlandó tovább tűrni a kihívást és távozott az Esplanadéból. A Vojvodina nevű mulatóba mentek, de alig hogy helyet foglaltak, megjelent a helyiségben Fátics Márkó is, s a szomszédos asztalhoz telepedett le. Itt is folytatta a szidalmazást ugyanarra, hogy a beográdi társaság egyik tagja, Jelenics Radovan felelősségre vonta és felszólította, hogy hagyjon fel a szidalmazással. Fátics durván válaszolt mire

Jelenics arcultította Fáticsot.

A beográdi ügyvéd ezután visszatelepedett asztalához s ugrált, hogy az ügy elárulja magát. Néhány perc múlva azonban Fátics hirtelen felugrott, revolvert rántott elő és

kétszer Jelenicsre sütötte.

A helyiségben óriási izgalom támadt. A lövedékek Jelenics gyomrába hatoltak és életveszélyes sérüléseket okoztak. A sebetülte nyomtan körhözba szállították, műtétet hajtottak rajta végre, de állapota így is válságos. Fáticsot a rendőrség letartóztatta. Kihallgatása során azt vallotta, hogy az arcultást nem tudta elviselni s ezért követte el végzetes tettét.

A világ legveszedelmesebb titkos szolgálata

A Secret Service-t négy osztályra osztották

Ha valaki az ellenfelét el akarja intézni, akkor ismernie kell az ellenség fegyvereit és erejét. Ez az államokra is érvényes. Minden államnak meg van a maga titkos szolgálata, ahol csakis rendkívül képzett, ügyes, halálmegvető nők és férfiak kaphatnak szerepet. Ilyen intézmény Angliában a világhírű Secret Service, amelynek a keze elér a világ minden részébe. Arabia rejtélyes sivatagjaiba, a sötét Afrika minden részébe és Ázsia végtelenségébe.

Ezt az intézményt most négy alosztályra bővítették. Egész Angliában

csak négy ember kerülhet abba a szerencsés helyzetbe, hogy megismerheti a világbirodalom összes kulisszatitkait: a négy alosztály vezetője.

A haditengerészetnek van egy ilyen külön, független osztálya s ez szerzi be a külföldi flották titkait: igyekszik megtudni, lerajzolni a legújabb találmányok lényegét, ki nyomozni a hadmozdulatokat stb. Minden információt beszerez és őrzí a legféltettebb angol haditengerészeti rajzokat, irományokat. Az osztály vezetője ezidőszent Godfrey tengernagy, de azt mondják, hogy fölötte is van valaki, ennek a személyét azonban senki sem ismeri.

IRODA, AHOL MINDENKI FŐNÖK

A második és harmadik osztály a szárazföldi hadsereg és a légi ügyek irodája. Vezetője Bush őrnagy és Pownall vezérkari őrnagy. A negyedik osztályt, — a legfontosabbat és leghírhedtebbet,

— mindig a külügyi államtitkár vezeti — kifelé. Ez az osztály ugyanis a

Foreign Office.

Idetartoznak az összes politikai ügynökök, akik külföldön dolgoznak. Igazi vezetőjük ismeretlen. Az osztály valamennyi tagja tulajdonképpen a saját főnöke. Valahonnan megkapja az utasítását, s ettől a perctől kezdve senki sem parancsol neki. Pénz korlátlan mennyiségben áll rendelkezésére. Valamennyi politikai ügynököt, akár ki is legyen az, egy másik ügynök ellenőriz titokban. Még Lawrence ezredest, minden idők egyik legnagyobb kémjét is, állandóan követte egy titokzatos személy, aki néha, amikor az ezredes túlságosan barátkozott az arabokkal, közbe is lépett és rengeteg kellemetlenséget okozott neki.

Valamennyi osztály kétféle tevékenységet fejt ki: kémkedik és kémkedést hárit el. A kémek között számos a nő.

Hogy a Secret Service milyen munkakifejtésre képes, azt az elmúlt esztendőik bizonyítják. Számos államban ez az iroda vitte keresztül a mozgósítást. Befolyásolta Európának majdnem valamennyi politikáját. Megakadályozott, vagy elősegített politikai vagy gazdasági szerződéseket.

A Secret Service legveszedelmesebb ellenfele a világháború előtt, az orosz kémközpontok légiója volt, jelenleg pedig, —

a német kémelhárító iroda.

Hogy ez így van, igazolja az a tény, hogy a németek kikémlték még azt is, mi történik az angol kémközpontban...

Liftben rekedt a völegény az eljegyzése napján

Egy olasz törvényszéki bíró különös kalandja

Milánóból jelentik: Az olasz lapok napokon át foglalkoztak azzal a nem mindennapos kalanddal, amelynek főhőse Milánó egyik törvényszéki bírja volt.

A történet azzal kezdődött, hogy a milánói bíró eljegyzése megünneplésére készült. Tömegével küldte szét az eljegyzési ünepségre a meghívókat s így több mint kétszáz vendég jelent meg az eljegyzésre. Rokonok, ismerősök, a bíró hivatalársai, újságírók, sőt színészek is voltak jelen a díszesen kivilágított termekben.

A menyasszony türelmetlenül várta völegényét.

Már-már úgy látszott, hogy a vendégsereg a kínos meglepetés, a nem sejtett botrány kitörése előtt otthagyja a menyasszonyt és a díszesen terített asztalokat. A kétségbeesett menyasszony csillogó szemmel ugyan, de marasztalta vendégeit. Azzal értelt, hogy völegényének bizonyára hirtelen és elodázhatatlan dolga akadt. A vendégek ezt nem igen voltak hajlandók elhinni. A menyasszony rokonai titokban felhívták az ismerősöket és a völegény után érdeklődtek. Senki sem tudott felvilágosítással szolgálni. A bíróról senki sem látta. Eltűnt. Kínos félórák, majd annál borzalmasabb órák teltek, de

a völegény nem jelentkezett.

Már késő éjszakra járt az idő, a vacsorát is elfogyasztották, de a völegény még mindig nem jelentkezett. A menyasszony idegei felmondták a szolgálatot. Egyik ajúlásból a másikba esett. Közben «üzembe lépett a rendőrség» és megindult a nyomozás, a hajszát az eltűnt völegény után. Végigkutatták az összes mulatókat, Milánó környékét, semmi eredmény.

A vendégsereg végül is haza ment.

Lassan hajnalodott. A völegény háza előtt va'ósággal sorfalat álltak a detektívek. Reggel nyolc óra tájt, amikor a ház lakói a liftet használni akarták, kiderült, hogy a felvonó a ház legutolsó emeletén megrekedt. A házfelügyelő nyomban kihallgatta a lakókat, de senki sem jelentkezett, aki magára vállalta volna a felvonógépezet elromlását. Órákon át dolgoztak a szerelők, amíg a lift az aknában súlylyedhetett. Furcsa meglepetésben volt részük.

A liftben gyűrött ruhában, álmosan dörzsölte szemét az eltűnt völegény.

A kiállott izgalmak folytán kimerült és a liftben elaludt. Kiáltozását senki sem hallotta. Ott volt egész éjjel a liftben, amíg végre kiszabadították kényelmetlen fogdájából. Közben a menyasszony is előkerült. Érthető, hogy örömlükben a ház lakói és a detektívek a szerelőmunkásokkal együtt osztottak. Mindenki gratulált. Néhány perccel később már ott ültek az oltosruháju szerelők és detektívek az ünnepi asztal mellett és

elfogyasztották az előző napról visszamaradt drága ételkeket és italokat.

Az elmaradt eljegyzési ünnepély huszonnégyórával később újból meg tartották, most már még nagyobb vendégsereggel és kedvvel.

KÁVÉHÁZBAN

Egy ur odaszól a pincérnek: — Hozzon, kérem, egy pár vöröslit. — Mivel parancsolja? — Mivel éhes vagyok.

A SZERKESZTŐ ASZTALÁROL

UJABB ELLENTALÁLMÁNYOK
Legutóbb a most feltalált minimális fényel világító lámpával kapcsolatban néhány ellentalálmányról írtunk. Most néhány újabb ellentalálmány ötlettel szolgálunk. Ilyen például az örök söröskorsó, amelyet sohasem lehet kiüríteni, mert hiányzik a feneke. Remek találmány az a teljes testhezálló gumiruha, amit az ember felvesz fürdés előtt, hogy a víz ne érje a testét. Nem teljesen ellentalálmány a karosszékkel kombinált fürdőkád, amelynek feltalálóját garantálja, hogy a benn ülőt alig éri víz, de a környezetet csurogni fog. A hasznos találmányokhoz tartozik a celofán-zsebkendő, amely főleg autovezetőknek fontos, hogy hajtás közben is tisztán láthassanak mindent, ha orrot fujnak.

HARMINC CENTIMÉTERES MOTORERÉKPÁR. Az angol technikusok londoni klubjában nem régen érdekes tárgyat, kis gépszerkezetet mutatott be Reginald Corthall, egy munkanélküli motorszerelő. Ez a gép egy motorerékpár méppedig kétségtelenül a világ legkisebb motorerékpárja. A nagyszerű kis motorerékpárt Reginald Corthall körülbelül négy évig tartó munkával állította össze. A kis gép hosszúsága mindössze harminc centiméter, de ennek ellenére mindenben magában foglalja egy teljes nagyságú gép alkatrészeit. A kis motorerékpár benzintartályába beleférő egy két gyűszűnyi benzint elég arra, hogy a tökéletes szerkezetet órák-hosszáig lendületes működésben tartsa. Reginald Corthallnak a világ legkisebb motorerékpárja állást szerzett. A négy évig tartó szorgalmunka a londoni technikai körökben ismertté tette Corthall nevét.

DRÁGUL A KUTYA LONDONBAN. Nemcsak a nőket és gyermekeket vitték el a városokból Angliában, hanem a háziállatokat is. A kedvenc macskákat és kutyákat az állatvédőegyesület szállította vidékre. A háború előtt másfélmillió macska és négyszázezer kutya volt Londonban. Most alig van háromszázezer együttvéve. Meg is növekedett az aranyértékük.

AZ EGÉSZSÉGES ÁLOM ÁRA. Alfred Denton londoni lakos egy vasuti szerencsétlenség következtében elvesztette egészséges alvási képességét. Januárban történt a katasztrófa és azóta csak néhány percig tud aludni. Kártérítési pört indított a vasutársaság ellen. A bíróság 2035 fontot ítelt meg számára.

A LEGUJABB DIVAT: ÓSRÓMAI HAJVISELET. Marc Ruyet, ismert párisi hölgyfodrász új divatfrizurát kreált, amely az antik római szobrokon látható hajviselet hű mása. Ruyet nemrégiben Rómában járt, ahol Augustus császár 2000. születésnapján évfordulója alkalmából rendezett kiállítást megtekintette. Itt látott bizonyos szobrokat, amelyeken az akkori római divat szerinti frizurát megfigyelhetette. Ruyetnek annyira megtetszett ez a hajviselet, hogy most a legmodernebb tartóshullám gépek segítségével felelevenítette a régi római frizurát. A francia főváros hölgyei között nagy sikert aratott Ruyet kreációja és ma már számos modern párisi hölgy séta az utcákon római hajviselettel.

Érdekes előadások a magyar elmeorvosok kongresszusán

(Budapest, november). A magyar elmeorvosok három napon keresztül harmincöt

különböző előadás keretében ismertették és vitatták az elmebetegségek gyógyításának újabb és újabb lehetőségeit, eredményeit. Az előadások nagyrésze elsősorban magukat az elmeorvosokat érdekli, de sok a nagyközönséget érdeklő anyag is napvilágra került és ezek között legfontosabb az első kongresszusi nap eredményeiből

a házasságelötti kötelező orvosi vizsgálat

dolgozatban készülő törvényjavaslat, amellyel kapcsolatban az orvosok kívánságait dr. Benedek László egyetemi tanár foglalta pontokba.

A kongresszus megnyitáskor megemlékeztek az elmeorvoslás nagy halottjairól: Büchler Pál volt tanárségéről, dr. Schaffer Károly professzorról, Freud Zsigmondról, Cushing Harveyről, a nagy agysebészről, ismertették tudományos munkásságukat és értéküket. Az előadásorozatot végighallgatta Finkegy Ferenccoronaugyész, Szladits Károly és Angyal Pál jogi professzorok társaságában. Az első ülésorozaton maga a coronaugyész elnökölt.

AZ ELMEBETEGEK VÁLÁSA

»Az elmebetegek válása jogi és elmeorvosi szempontból« az első előadás címe. A kérdést jogi szempontból dr. Szladits Károly egyetemi tanár, elmeorvosi szempontból pedig vitéz dr. Szecsődy Imre egyetemi tanár ismertette. A jogi konklúzió ez: A válás kimondandó akkor is, ha az egyik jegyes nem tudta és a körülményekből nem is következtethette, hogy a másik fél a házasság megkötésekor elmebeteg volt, tekintet nélkül arra, hogy e tekintetben megtevesztették-e őt avagy sem. Sőt még akkor is, ha a beteg fél saját betegségéről nem tudott és nem is tudhatott.

Ez a jogi megállapítás már a modern fajtisztaság megteremtését segíti elő.

Az elmeorvos ehhez a problémához végkövetkeztetésül a következőt fűzi: »A házasság felbontását kérhesse a házasság, ha házastársa már legalább három éve elmebeteg és ennek következtében a lelki közönség megszűnt közöttük, vagy ha a további életközösség elviselhetetlené vált számára.« De mingyárt jogi segítséget is megjelöl, hogy a problémát orvosi szempontból megnyugtatóbban lehessen általánosan megoldani: ha a házasságot elmebetegség címén bontják fel,

a felbontást kérő házastárs a másikat eltartani legyen köteles és ez a kötelezettség terhelje a feleséget is az elmebeteg férjjel szemben.

Dr. Bakody Aurél egyetemi tanár hozzászólt a problémához: megállapította, hogy az elmebeteg egyénnel kötött házasság a néptest és a fajtisztaság szempontjából mérlegelendő. És az összefüggés csak erősödik, ha öröklött elmebetegséggel állunk szemben. Hasonlóan »kérlelhetetlen« orvosi álláspontja a súlyosabb pszi-

chopatiák, valamint a narkomániák esetében is.

A HÁZASSÁG ELŐTTI KÖTELEZŐ ORVOSI VIZSGÁLAT

Benedek professzor előadását rendkívül nagy figyelemmel hallgatták és a magyar elmeorvosi kar egységes állásfoglalásaként sorolta fel a házasság előtti kötelező orvosi vizsgálat törvényjavaslatához az elmeorvosi kívánságokat:

Nem köthető meg a házasság, ha:

1. A jegyesek egyike öröklődő elmebetegségben szenved, még akkor sem, ha gondnokság vagy ideiglenes gondnokság alá a házasságra jelentkezés időpontja előtt még nem helyezték.

2. Ha a jegyeseknek egyike a szándékolt házasságalépés előtt öröklődő elmebetegségben szenvedett, abból gyógyult, de még kóros irányított-ságátvivő, az utódokra és a néptestre egyaránt veszélyes és nem kívánatos.

3. Ha a jegyeseknek egyike súlyosfoku és öröklődő elfogyatkozásban

vagy súlyosfoku öröklődő alkoholizmusban szenved

és ha ezek egyike vagy másika miatt már gondnokság vagy ideiglenes gondnokság alatt állt.

4. Ha a jegyesek egyike oly súlyos idegrendszeri érzékszervi, testfejlődési vagy belservesi öröklődő rendellenességben szenved, amely az utód életképességét vagy egészségét komolyan veszélyezteti és így a néptestre nézve nem kívánatos.

5. Ha valamely súlyos öröklött betegsége nézve az egyik jegyesnek átvivőszerepe és emellett az utódnak súlyos károsodása legalább 50 százalékos valószínűséggel felvehető.

6. Ha a jegyeseknek egyike alkatiilag feltételezetten súlyos szokványos bűnöző.

A STERILIZÁLÁS PROBLÉMÁJA

A fajtisztaság szempontjából az eddigi gyakorlatnál jelentős lépésben túlmenő kívánságok ezek, de még érdekesebb, hogy milyen lehetőségek alapján hajlandó a magyar elmeorvosi tudomány a fenti tiltó esetek alól kivétel tenni:

»A fenti pontok tiltó rendelkezései hatályukat veszítik, ha egyébként a házassági szerződésképesség alanyi feltételei fenforognak.

ha a másik jegyes szaporodás-képtelen.«

Ami alatt az értendő, hogy a magyar elmeorvosi kar a házasság előtti kötelező orvosi vizsgálat elmeorvosi kívánságai közé nem veszi fel az alkalommal az elrendelhető sterilizálást, de ha megtörtént, kivételnek számítja a megkötöttségek alól. Ezzel a megállapítással jöidőre nyugvópontra jut nálunk a sokat vitatott kérdés: a fajtisztaság szempontjából szükséges-e a sterilizáció, ha igen, elrendelhető-e? A fenti megállapítás azt jelenti, hogy

a sterilizáció hasznos,

minden bizonnyal az egyén elhatározása lesz etekintetben a döntő.

Nem zárja ki a határozat az egyén figyelmének a sterilizálás hasznosságára való felhívását.

ELVÁLT SZÜLŐK GYERMEKEINEK SORSA

Egy sorra következő előadás azt fejtegette, hogy milyen rossz lelki hatásokat vált ki a gyermekeknel, ha szülei különválnak és a nagyszülőkhez vagy nevelőszülőkhöz kerül. Az orvostudomány a tennivalót illetően így fogalmazza meg tanácsait:

az elvált szülők gyermekei sokszor rászorulnak a társadalom, az állam mentőkezeire.

A schizofrénia néhány bekezdő lelki tünete, a tudatfokozatok kórlélektani megnyilvánulásai, a személység szétesésének kórlélektana és egész sereg más téma került sorra.

Az ismerttetett különböző kórese-tekéből laikus számára igen sok tanulság adódott. A többek között az, hogy

rossz hírrel nem jó felverni al-mából senkit

és még az is, hogy az aktedron nevezetű, manapság annyira divatos idegsarkantyú épeszü, de elfáradt embert felfrissít, de betegeszü, álmatlan embernek klinikailag kipróbált és alkalmas álombazsongító. Talán frappánsabban nem is lehetne a rácsontuliak és a rácsontuliak különbségét érzékeltetni: ami a kintiek sarkallja, arra a bentiek elal-zsanak.

Rackó Lajos

500 pap vonult be a párisi egyház-megye területéről

Pierat abbé repülőezredes lett

A francia mozgósítás következtében számos francia papnak kellett bevonulnia és ezért a párisi templomok istentiszteleti rendjén is nagyarányú csökkenés tapasztalható. Fel-tűnő, hogy a templomokban igen sok őszhajú, idős papot látni mosta-nában az oltár előtt.

A párisi érsekség területén működő lelkipásztorokdó

papság egyharmadát hívták be még szeptemberben katonának

s ezek ma is a Maginot-vonalban teljesítenek szolgálatot. Érdekes, hogy amíg a világháború alatt a papok többsége az egészségügyi szolgálat-hoz volt beosztva és csak kevés volt közöttük a tiszta, ma ezen a téren egészen megváltozott a helyzet. Az egyházi főhatóságok azt tanácsolták a világháború után a fiatal teológusoknak, hogy végezzék el a tisztí tanfolyamokat. Maguk az egyházi fölöttesek jártak elő ezen a téren jópéldával. Így például az issyi egy-házmegeyi szeminárium igazgatója a legutóbb vonult be

ezredesi ranggal.

A párisi egyházmege bevonult papjai között van egy repülőezre-des, Pierat abbé, három ezredes, ti-zenkét százados, 134 hadnagy, hét adjutáns, 99 őrmester és 34 káplár. Kereken ötszáz pap vonult be a pá-risi egyházmege területéről. Ilyen módon tehát a tisztek száma közöt-tük igen jelentékeny. Az egyházme-ge ezenkívül a szárazföldi haderő számára 34 tábort lelkészt, a légi haderő számára hét és a flotta szá-mára öt tábort lelkészt bocsátott rendelkezésre.

Múmiák és egyéb rémségek egy elhanyagolt múzeumban

Régi gyilkosságok áldozatai a budapesti morgueban

(Budapest, november.) Az Izabella-utca 17. sz. házban, — ahol Alberti Frigyes nyugalmazott banktisztviselő néhány nappal ezelőtt feleségével együtt öngyilkos lett: — nagy feltűnést keltettek a rendőrség fényképészei, akik több felvételt készítettek a szomorú lakásban. A lakók nem tudták, de nem is sejtették, hogy ezek a felvételek

Budapest legismeretlenebb múzeumba kerülnek,

abba a múzeumba, amely a Szvetenay-utcában van, a törvényszéki orvostani intézet komor épületében, ahol csak különleges engedéllyel lehet megtekinteni a termeket.

Nem lehet csodálni, hogy a közönség arról se igen tud, hogy egyáltalában múzeum van a pesti morgueban. Hiszen a bonctani intézetet senki sem keresi fel önként, akinek pedig megnyílik a halál múzeumának kapuja, annak szomorú kötelességet kell teljesítenie: rendszerint eltűnt hozzátartozója után kutat a tetemnézőben, vagy tanuként hívják oda agnoszkálási ügyben.

Annál gyakoribb látogatói a szomorú múzeumnak az orvos-tudósok, a lélekutatók, a rendőrtisztek, a törvényszéki orvosok.

Kevesen tudják, hogy a halál múzeumban közel

ötvenezer fényképet őriznek: az öngyilkossá lett és meggyilkolt áldozatokról.

Ezeknek végigszemlélésére bizony erős idegzet kell.

MÁGNÁS ELZA ÉS A TÖBBIEK

Mint valami grandguignol-filmben, vonulnak fel a rég elmúlt idők borzalmas bűncselekményei: Mágna Elza holttestéről készült fotográfiák, Kis Béla, a cinkotai rem női áldozatainak borzongató képei, — a fotográfáló lencse azt a jelenetet örökítette meg, amikor a szerencsétlen áldozatokat kiemelték a leómozott hordókból. — Molnár Tóth József tömeggyilkos áldozatai, a fiatal kenyereslány, — Schreiber Tamás, a kofferos gyilkos áldozatának — képe, a biatorbágyi gaztett vértanúinak fényképei, mind-mind itt nyertek elhelyezést. Hátborzongató filmregény, amelyből ugyszólván hiánytalanul rekonstruálni lehet ezeket az éveknél bűnügyi történetét.

Itt őrzik fűvegyekrényben azokat a különböző fajtájú köteleket, zsinegeket, hurkokat, amelyekkel végeztek magukkal a halál önkéntesei.

Számtalan kép és cikk sorakozik ezek mellett, amelyek tudományos osztályozás szerint mutatják be, hogyan történik az önakasztás.

Külön szekrényt töltenek meg a gővesi próbák eredményei, amelyek

minden elképzelhető tárgyon bemutatják a különböző kaliberű fegyverek átütő erejét.

Az ugynevezett »korompróbákból« a hozzáértők meg tudják állapítani, hogy milyen fegyverrel történt az élet kioltása. Sokszor, ha egyéb adat nincs,

az áldozat ruháján talált koromból meg tudják állapítani, hogy a lövés milyen fegyverrel történt.

A halál múzeumának sok megdöbbentő látványlójával mellett a legérdekesebb gyűjtemény a modern mumiairaktár, itt gyűjtötték össze a különféle balzsamozási kísérlet szemléltető eredményeit.

FESTETTARCU MUMIA

A legszomorubb és legtragikusabb látvány

egy nyolcéves, szőke kisfiú döbbenetesen elevennek ható, festett arcú mumiája.

Aono-o korallszigetének nyolc agg lakója

Titokzatos járvány kipusztította egy sziget lakósságát

Egy német tehergőzös kapitánya, aki az angol-német háború kitérője óta elkerülte a rendes tengeri vonalakat és összevissza kóborolva az óceánon, igyekezett hajóját elvonni az angol déltengeri ellenőrzés alól,

különös kalandot élt át

a Déltenger szigetvilágában. Kalandjáról a következő tudósítást küldte a legközelebbi lakott helyre:

— Bolyongásunk tizedik napján egy igen kedves, kellemes pihenőhelynek látszó korallszigetcsoporthoz érkezünk. Elhatároztam, hogy

itt várom meg a háború végét,

miután hajómmal együtt okvetlenül elfognának, ha megközelíteném vele valamelyik angol vagy francia kikötőt. A szigetcsoporthoz igen jó menedéket nyújthatott volna, mert a szigetekről máris felénk hozta a szél a frissen érő kókusz illatát, azonkívül az öböl is mély volt, s a fák között a hajót igen jól elrejtethetők volna.

VALAKI TÜZET GYUJT A SZIGETEN

A korall-atollok közé való befutás az alkonyatban tulmerész vállalkozás lett volna, ezért lehorgonyoztunk. Figyeltük a szigeteket, de nem mutatkozott semmi élet. Óvatosságból mindenestre leoltattam a lámpáinkat. Reggelig nem is történt semmi, csak

néha villant fel a szigeten valami fény,

mintha valaki máglyát gyújtott volna a sziget közepétjén. Ebből megtudtuk, hogy a kis szárazföldön vannak emberek. Megbeszéltem tisztjeimmel, hogy ezeket az itt-tartózkodásunk tartamára nem engedjük el többé.

Reggel azonban hiába lármaztunk a szíreákkal, hiába kértünk vezetőt, a szigeten senki sem jelentkezett. Erre leengedtem egyik csónakunkat, beleültettem tizenhat felfegyverzett mat-

A gyermek zseniális hegedűművésznek indult, de a diftéria végetvetett karrierjének. A tudós apa, aki rajongásig imádta gyermekét, hosszú ideig eltolta a hatóságok előtt szeretett kisfiának elmulását.

Saját eljárása szerint bebalzsamozta a kis tetemet és éveken át együtt élt halott gyermekével,

amíg a szörnyű titok napvilágra került és a kis mumiát idehozták a múzeumba örök pihenőre.

Az egyik sarokban érdekes fényképsorozat huzódik meg az agnoszkálási kísérletekről. A test egyéb részeit sokkal később kezd ki az enyészet mint például az arcot. Ennek bizonyítéka egy holttest, amelyet a Dunából fogtak ki. Az arc felismerhetetlenné vált, a személyazonosság megállapításához tehát szükség volt az arc eredeti formájára.

A bonctani intézet tudósai ilyen esetekben

különböző erőhatású összehúzó savak segítségével rekonstruálják az arcot,

ahol szükség van, parafinnal pótolják a hiányzó részeket, úgyhogy amikor agnoszkálásra kerül a sor, a hozzátartozók legtöbb esetében kétségtelenül megállapíthatják, azonos-e az előtűnt lévő holttest kerecsent, eltűnt szeretettjükkel vagy sem.

Mátrai Sándor

alá a kagylókért. A kincset azonban mindig elásva tartották, a kalózok sem találták meg, mire újabb gyöngyszedésre kényszerítették az öregeket. A német hajó megjelenése végre megszüntette a gyötrelmes munkát s a kalózok üres zsebbel távoztak.

Azt is elmondották a sziget vénéi, hogy évekként ezelőtt virágzó élet volt Aono-o-n, de valami fertőzés érte a kókuszfákat, a fertőzés átragadt az emberekre is és rajtuk kívül

a sziget népe mind elpusztult.

Ők is csak azért maradtak életben, mert tengerparti kunyhóikat nem hagyták el és nem érintkeztek a járvány áldozataival. A német tengerészek megvizsgálták az esetet és a sziget belsejében az embercsontok egész tömegét lelték.

A nyolc öreg most a németek védelme alatt van a hajón, amely, fedélzeten a kincssel, elgőzölt Aono-o rejtélyes szigetéről ismeretlen égtájak felé.

Kígyóméreggel gyógyítják az álomkört

Tudományos néven encephalitis a neve az álomkórnak: ez a halálos baj az agyat fertőzi meg. Az orvosi tudomány eddig legalább nyolc változatát ismeri a bajnak, a legújabb az »Australian X« jelzésű, melynek egyik esetét St. Louisban felfedezték az orvosok.

Legismertebb és leggyakoribb az encephalitis lethargica. A betegek nagyrésze nyitott szemmel alszik, de nem érzi semmit. Legveszedelmesebb az epidemic encephalitis, melynek betegét ideges szemrándulásokat kapnak és aránylag rövid időn belül áldozataivá esnek a halálos kórságnak.

A newyorki Matheson Bizottság tizenkét év óta tanulmányozta az álomkört és kezelési lehetőségeit. Nemrégiben nyilvánosságra hozott beszámolójukban a kezelésnek három alapvető módszerét fektették le: Az első a Kobra kígyóméregnek kis adagokban történő befecskendezése, ennek eredményeit és hatását azonban tovább kell még tanulmányozni. A második a benzidine sulphate kezelés, mely csökkentette az álomsági érzés új erőt öntött a betegbe és növelte ellentálló képességét, erejét. A harmadik kezelési módszer, melyet a bizottság különösen lábadozóknál tart ajánlatosnak, a bulgáriai belladonnából főzött pilulagyógymód. A lábadozók ugyanis járás, vagy kocsihajtás közben hirtelen, minden előzetes figyelmeztetés nélkül ismét álomba merülhetnek.

A többi gyógymódot a bizottság megvizsgálta ugyan, de megállapításokat a hiányos anyag miatt nem tehettek. Annyi bizonyos, hogy az álomkór-esetek csökkentését részben a hatásos gyógymódnak tulajdonítja a Matheson Bizottság, de, hogy az álomkór ereje csökkent-e, vagy az emberek ellentálló, képessége nőtt-e, azt csak a jövő alapos és részletes vizsgálatai fogják véglegesen megállapítani.

IRIGYKEDÉS

— Na, pajtás, hogy fogadott a feleséged, amikor olyan későn értél haza?

— Nem is akart szólni hozzám!
— Boldog ember! Bezzeg szólt az enyém!

HIREK

Hirtelen halál Doroslevón. Doroszlóvóról jelentik: Diósi Károly 52 esztendőszedő gazdálkodó szívszélhűdés következtében váratlanul elhunyt. Nagy részvétellel temették el.

Fejfájás elől a halálba menekült egy leány. Szivacról jelentik: Molnár Katica, 21 éves cselédleány gazdája, Kalugverszki Petar vendéglős mosonyhajójában felakasztotta magát és mire levágták, már halott volt. Búcsulevelet nem hagyott hátra, de édesanyjának sűrűn panaszkodott fejfájásáról és valószínűnek tartják, hogy azért vált meg az élettől.

Új jogokat kap az angol uralkodó. Egyik londoni lap szerint nem sokára foglalkozni akarnak a törvényhozók az angol uralkodó jogainak kiterjesztésével. Ezzel kapcsolatban a lap a következőket írja az angol király jelenlegi jogairól: »Az angol forgalmi szabályok a király gépkocsijára nem érvényesek. A király táviratait minden más táviratot megelőzően kell továbbítani, mégpedig díjtalanul. Ellenben: a királynak meg kell fizetnie leveleiért a portót, úgy mint bárki másnak. Az angol király vehet magának házat vagy telket, de de a törvény kifejezetten megtiltja neki, hogy házat vagy földet bérebevegyen. A korona jövedelmei teljesen adómentesek, de az uralkodó köteles magánvagyonát hozamért az összes adókat és járulékokat éppen úgy megfizetni, mint minden más adózó fél. Az angol királynak nem kell fizetni örökösödési adót. A kincstárnak és a polgári bíróságnak nincs beleszólása a király örökösödési ügyeibe, végrendekezése pedig szigorú titok maradhat.«

Nurmi a hosszútávú futó most gépkocsivezető. Helsinkiből jelentik: Nurmi, a világhírű futó, akinek a legutóbbi esztendőben Helsinkiben ruhásüzlete volt, katonai szolgálatra vonult és jelenleg mint egy gépkocsiosztály sofőrje működik.

BEZDÁNI HIREK. Az utóbbi időben nagymértékben elszaporodott Bezdánban a kaliforniai pajzstetű. A főleg veszedelmes pusztításának megakadályozására bizottság alakult, amelynek megbízásából Montalion Gyula és Erk Ferenc szívesen adnak felvilágosítást mindenkinek a pajzstetű elleni védekezésről. — Baranyában, de különösen Zmajevác környékén tifusz pusztít a sertések között. A hatóságok minden intézkedést megtettek a veszedelmes járvány terjedésének megakadályozására. — Bezdánban is megdrágult a hal. A ponty kőója 14, a harcsaé 18.

Kettőn áll a vásár — tartja a közmondás. Saját pénzért követeljen mindenütt valódi »Növényharmat«-ot, mert azt nemcsak az dicséri, aki eladja, hanem mindig az is, aki használja. Az ezerjő »Növényharmat« csak törv. védett zöld üvegekben és zöld csomagolásban valódi. Ára patikákban, üzletekben 12.— dinár.

Nyugalomba vonul a világ legöregebb postamestere. Londonból jelentik: Stewart Mary, aki a világon talán a leghosszabb szolgálatot mutathatja ki a postánál, nyugalomba vonul. A hölgy 82 éves és 62 éve áll az amerikai posta szolgálatában. Az apját még Lincoln elnök nevezte ki. Stewart »kisasszony« követte őt az oxfordi postamesteri állásban és tizenhárom elnök alatt teljesített szolgálatot.

Harmincöt szigetet fedeztek fel az Északi Sarkvidéken. Moszkvából jelentik: A Nord nevű orosz hajó, amely hidrográfiai kutatásra ment a Jeges-tengerbe, szerencsésen visszatért Archangelszkbe. Kapitánya bebizonyította, hogy 35 új szigetet fedezett fel és ezeket fel is térképezte. A szigetek a Nordenskjöld-tengerben vannak.

BACSTOPOLAI HIREK. Árak a pénteki hetipiacon: buza 190, kukorica 130, fejes káposzta 30—50 dinár métermázsánként. A múlt héten 80 dinár volt a káposzta, de a nagy felhozatal következtében az ára erősen esett. — A Gazdakör keretében működő Beszerzési Szövetkezet, kitűnő minőségű őrölt, piros paprikát hozott tagjai részére. A paprikát a tagok hamarosan mind megvették, úgy, hogy most újabb rendelést eszközölt a Szövetkezet. — A Járási hadirokkant egyesület felhívja mindazokat a hadirokkantakat és özvegyeket, akik már kapták a rokkantdíjat, hogy a féláru vasúti utazásra jogosító igazolványok kiállítására véget jelekezzenek a közösgégháza tanácstermében Szabó Lajos egyesületi titkárnál. Egy fényképet és 20 dinárt hozzanak magukkal. — Az Iparos és Daloskör műkedvelői karácsony első napján a »Hollandi menyecske« másnapján pedig az »Egy bolond százat csinál« című bohózatot adják elő. A próbákat a jövő héten kezdik meg.

Grönlandról egymásután tűnnek el a gleccserek. Stockholmból jelentik: Északgrönland híres gleccserei veszélyben vannak. Ezt a megállapítást tette egy most hazatért tudós, aki beutazta a szobanforgó partvidéket és kétségkívül kiszámította, hogy Keletgrönlandról hőmérséklete állandóan emelkedik. Ez a melegáramlás Svéd- és Norvég-területeken, valamint a hozzájuk tartozó jegestengeri szigetekeken is állandó jellegű. A Spitzbergákon máris több celsiusfok emelkedést mutatnak ki. Grönlandon ez a hőemelkedés különös katasztrófát okoz — az állatvilágban. A hirtelen beállt melegítő felolvasztotta a gleccsereket, mire az állatok, különösen a mósuszok és rókák, havasi tyukok és nyulak mind az olvadt részre költöztek. A meleg után kiadós esőzések következtek, majd ezek nyomán nagy a hideg. A víz ráfagyott a mezőkre és a jég beborította az összes legelőket. Ma már ezerszámra találják az éhségükben kimúlt állatokat a helveken, míg a többiek még idejekorán elvándoroltak Grönland hozzáférhetőbb belsejébe. A gleccserezők most ismét olvadnak. A tudós szerint ötven éven belül Keletgrönlandról eltűnik az utolsó glecser is és szép zöld mezők jönnek a helyükbe.

A világ legérdekesebb térképgyára. Sidneyből jelentik: Az egyik ausztráliai térképgyár érdekes térkép gyártására tért át a legutóbb. A gyár a jövőben kizárólag a vakok számára állít elő térképeket, földgömböket és atlaszokat. A térképek domborúak és vakírással vannak feliratozva. Ilyen módon tapintás útján is könnyűszerrel lehet a térképeken tájékozódni. A vakok ennek segítségével könnyen tájékozódhatnak a földrészek, városok, országok viszonylagos nagyságáról. Külön térképek vannak természetesen nagyobb léptekkel, amelyeken a fontosabb vasút- és hajóutvonalak is fel vannak tüntetve. A gyár azonkívül a legutóbb London nagyobb méretű térképét is elkészítette a vakok számára és ezen a térképen a fontosabb épületek emelkednek főleg ki.

Írógép, amely nem nagyobb egy gyújtódoboznál. Nemrégiben Londonban egy irodaberendezési kiállításon bemutatták a világ legapróbb írógépét. A tökéletes gép nem nagyobb egy gyufaskatulyánál, mégis a legutolsó csavarig meg van rajta mindaz, ami a modern nagy gépeken megtalálható. Pompásan működik is ez a mellényzsebbe való írógép, csak az baj, hogy fogpiszkálók segítségével lehet csak rajta írni, mert az emberi ujjak nem férnek hozzá a billentyűkhöz.

SZARAKANIZSAI HIREK. Az Ipartestület értesíti a tanonctartó iparosokat, hogy december 31-ig minden tanoncnak munkakönyvvél kell rendelkeznie. — Az Ipartestület vezetősége november 20-tól minden este 7—9 óráig hivatalos külön órát tart. A munkakönyv ára 10 dinár, minden tanonc hozzon magával két fényképet is. A tanyai tanoncok ügyét vasárnaponként 3—7 óra között intézik. — November 25-én délelőtt 9 órai kezdettel a városgazda irodájában kiadják nyilvános szóbeli árverésen a dolinai, a tótfalusi és uzunovicsevi piactartás jogát, majd folytatódóan a dolinai mázsálási jogot 1940 évre. Közlekedési feltételeket a városházán lehet megtudni. — Akik az 1940. évre bármilyen halászejegyet akarnak váltani, azok ma, november 20-án délelőtt jelentkezzenek a városháza 24-es számú szobájában. — A rendőrség felhívja a háztulajdonosokat, hogy lakóikat 24 órán belül kell jelenteni és a változásokat is azonnal jelenteni kell a bejelentő hivatalban.

Itt a plasztikus film! Párisból jelentik: Lumiere, a fénykép és a film apostola 75 éves születésnapján Párisban bejelentette, hogy gyakorlati használatra teljesen készen áll laboratóriumában a plasztikus film, amelyet rendes filmszalagra fényképezve mindennemű szemüveg nélkül élvezhet a közönség.

PETROVOSZELŐI HIREK. Az előjáróság a báni kuluk természetbeni leszállására írásbeli meghívót küldött szét mára, november 20-ára. Figyelmezteti a berendelteteket, hogy pontosan jelenjenek meg a munkahelyen, mert mulasztás esetén megbüntetik őket. — szomszédos Vrányevó község ártírt a petrovoszelői előjáróshoz, hogy hétfőn és kedden a helyszínen (Kerekítő) nyilvános árverésen nádat és nemes vesszőt ad el. — Egy emzektőzi birkózó társaság szombaton kezdte meg működését a Legényegylet nagytermében. A birkózók éltsulya Stvestnyak Ján (cseh) 118 kgr., Sandau Peter (német) 120 kgr., Krajcsis Lvudevit (jugoszláv) 96 kgr., Peterson Alekszander (lett) 128 kgr., Svenstan Karlo (svéd) 122 kgr. és Cája Gusztáv (magyar) 110 kgr. — Az előjáróság közli a magántisztviselőkkel, hogy a jövőben miniszteri rendelet értelmében munkakönyvet kell beszerezniük.

CSECSEMŐ GÁZÁLARC. Az angolok nagyon büszkék légvédelmi szervezetük pontosságára. Az újságok, jellemzésül arra, hogy milyen tökéletesen működik a gázálarccal való ellátás, elmondanak egy esetet. Egy esseri falucskában gyermeke született Mrs E. Thurnernek. A boldog apa hatvan perccel a csecsemő megszületése után bejelentette az esetet a légvédelmi hatóságnak. És amikor a kis bébi nyolcvanöt perc idős lett, ott volt pályája mellett az ingyenes hatósági gázálarca.

MÁRA LE VAN FOGLALVA
— Főnök ur, a végrehajtók keresik.
— Mondja meg nekik, hogy mára le vagyok foglalva.

NEGYVEN ÉV ÓTA ÉL ROBINSON SZIGETÉN. Érdekes hírt hozott nemrégben egy magánjacht kapitánya Juan Fernandez szigetről, Robinson Crusoe egykori birodalmából. A kis hajó, mely tizenöt hónap óta világtörli uton van, kikötött a ma is lakatlan sziget egyik öblében. A kapitány, annak felesége és a hajó tulajdonosa, egy amerikai milliomos, partraszálltak, hogy megtekintsék azt a nevezetes helyet, ahol annak idején Defoe Dániel világhírű regényének hőse élt. Nagy meglepetésükre füstöt láttak az ég felé szállni a szigetről s amikor partraszálltak, csakhamar meg is találták a sziget lakóját, egy német származású aggastyánt, aki negyven évvel ezelőtt telepedett le Juan Fernandez, barlanglakást rendezett be magának s azóta úgy él, egyedül és a maga erejére utalva, mint ahogy majdnem két és fél évszázaddal ezelőtt elődje, az első Robinson élt a szigeten. A kapitány felajánlotta neki, hogy visszaviszi hazájába, az öreg szigetlakó azonban nem fogadta el az ajánlatot: kijelentette, hogy nem kíván többé visszatérni a civilizált életbe s ott akar meghalni Juan Fernandez szigeten, ahol olyan hosszú időn át magányosan, de tökéletes boldogságban élt.

Elítélték egy megrögzött önsóványítót. Londonból jelentik: A leamingtoni bíróság Buckerdege Helen 18 éves leányt hathavi fogházra ítélte, mert ismételt hatósági figyelemztetés ellenére soványító szerekkel fogyasztott. A megrögzött önsóványító azzal védekezett, hogy saját teste kizárólagos tulajdona lévén, azt tehet vele, amit akar, de Davies bíró megállapította, hogy a vádlott megszegte a hatóságoknak tett ígéretét, mely szerint lemond végzetes szenvedélyéről és bűnössége vitán felül áll.

- ## 5 Kérdés:
1. Mit értünk Taylor-rendszer alatt?
  2. Hol született Mozart?
  3. Hogyan hívják az ördögöt a Faust-ban és Az ember tragédiájában?
  4. Ki védelmezte Xerxes ellen a thermophylei szorosot?
  5. Ki jött rá fürdőben egy fontos fizikai törvényre?

Válasz

tegnapi kérdéseinkre

Kérdés: Melyik modern nagyvárost építették tudatosan elhagyott és lakatlan helyen?
Felelet: Camberrát, Ausztrália új fővárosát.

Kérdés: Milyen barlang van Capri-szigetén?
Felelet: A kékbarlang.

Kérdés: Ki volt az a francia herceg, aki hadvezér volt Magyarországon?
Felelet: Savoyai Jenő.

Kérdés: Honnét ered a jazz szó?
Felelet: Jasbo Brown néger zenesz Jazz gunynevéből.

Kérdés: Hány rész oxigént tartalmaz a levegő?
Felelet: 20.77 rész oxigént és 78.35 rész nitrogént.

SZINHÁZ-FILM

Telt ház tapsolta végig a noviszádi Katolikus Jótékony Nőegylet évadnyitó műsoros estjét

Szombat este 9 órára zsufolásig megtelt a noviszádi Katolikus Otthon nagyterme. Azért jelezzük különösképpen, hogy »9 órára mert erre az időpontra jelezték az egyesület évadnyitó műsoros estjének megkezdését. Megírtuk, hogy a noviszádi egyesület minden eszközzel meg akarják szüntetni az előadások késői megkezdésének rossz szokását, s az első kísérletet erre a Katolikus Jótékony Nőegylet tette ne. A kísérlet bevált, mert ha nem is pontosan kilenckor, de negyedtíz órakor meg lehetett kezdeni az előadást.

Három bájos leányka: Baumann Cili, Szabényi Margit és Lütze Meci lépett a függöny elé, s versben üdvözölte a közönséget. Majd bejelentették a műsor első számát, Gopais Margit előadását Andrée Dezsőnek erre az alkalomra írt Beköszöntő című versét szavalta, mely átérzéssel, kitűnő előadásban. A közönség megérdemelt nagy tapsal jutalmazta s a szerzőt is lámpák elé szólította.

Kuntz Irénke, Kende Ferike és Vig Erzsébet harmonika triója következett ezután. Polkát és magyar nótákat játszottak, elsőrendű felkészültséggel. Teljesítményük a szigorú zenekritikus bírálatát is kiállja, előadásuk is kifogástalan. Jakab János és Jakab Irénke az Eszmecsere című vídám párosjelenetet adták elő s a jelenet végén felviharzó taps igazolta, hogy teljes mértékben elérték céljukat, a mulattatást.

Pasztné Müller Babsy énekelt ezután magyar dalokat. Igen jó hangú, kedves előadó, ezuttal azonkívül — mint mondani szokás — »igen jó napja volt«, s így nem csoda, hogy a közönség nem igen akarta leengedni a színpadról. Az Álmodó Tiszapart, a Zimber-zombori szép-asszony című szerzeményeket énekelte, azonkívül Vig Erzsébet két dalát »Nem akarok rád gondolni« és a »Szeretem a magyar nótát« címűt. Zongorán Vig Erzsébet kísért kifogástalan alkalmazkodással, jó érzéssel.

Wack Imre, mint mindig, ezuttal is könnyelig megkacagatta a közönséget. Ezuttal Noviszádon eddig ismeretlen ötlettel lepte meg a nézőteret: tánckettőt mutatott be — egyedül. Azaz, hogy nem is egyedül, mert volt táncosnője, de viaszból. Olyan technikai ügyességgel és szellemes ötletességgel forgatta »partnereit«, hogy a közönség csak úgy dőlt a kacagástól. Természetes, hogy ismételnie kellett.

Paszt Ernő csevegése következett ezután. Igen jó előadó, előadásának anyaga szellemes, fordulatos, kellemes felüdülést és ujszerűséget jelent az unalomig megszokott konferálás után. Kapott is érte hatalmas tapsot. Gruber Muci táncjeletét konferálta be. Gruber Muci halettel lejtett Vass Inci zongorakíséretével Úgyes táncát sok tapsal köszönte meg a közönség, de kiütött a megérdemelt taps a vendég kísérőnek a szentai Vass Incinek is.

A vídám mulattatás célját szolgálta a Horgol a feleségem című egyfelvonásos bohózat is, melynek szereplői: Martens Olga, Szabényi Margit, Jakab Irénke, Lütze Meci, Baumann Cili, Jakab János és Barth Demónkos tökéletes szereptudással, fejlett humorérzékkel játszották szerepüket, megérdemelték a sok tapsot.

Befejezésül ismét a harmonika trió lépett a színpadra. Tangót és kerिंगót játszottak ezuttal is tökéletesen. Vig Erzsébet dolgozta át harmonikára a műsorszámokat s két társával, Kende Ferikével és Kuntz Irénkével igen jó teljesítményt produkált. Kár, hogy nem voltak hajlandók ráadásra, pedig a közönség viharos tapsal igen csak sürgette.

A minden vonatkozásban kitűnően sikerült műsor után hajnalig tartó tánc következett nagyszerű hangulatban.

A zsufolt nézőtér előtt lezajlott előadás anyagilag is szépen jövedelmezett, s jelentős mértékben elősegítette a noviszádi Katolikus Jótékony Nőegylet áldásos és nemes munkálkodását.

Kultur-est a szentai Katolikus Legényegyesületben. Kedden este 9 órakor Mutsi Ivánné tart előadást a szentai Katolikus Legényegyesületben Berzsenyi Dániel életéről és költészetéről, Papp Vera, Tóth Magda és Patócs Klárka Berzsenyi verseket szavalnak.

A Bors István és a Paprikácsirke előadása a szombori Városi Színházban. A szubotícai Magyar Olvasókör műkedvelő együttese a szombori magyar Iparos Dalárda meghívására szombaton és vasárnap három előadással lép a szombori közönség elé. A vendéggjáték alkalmával színre kerül a Paprikácsirke című kitűnő énekes és táncos vigjáték, valamint Hunyady Sándor

nagysikerű vigjátéka a Bors István. A darab főszerepeit Raczkó Ilonka, Weisz Magda, B. Török M., Hösz Mari, Garay Lili, Bujdosó Rózsi, Szalma Bözsi, Richter János, Garay Béla, Vince Mihály, Köhalmi Pál, Jandek Ferenc és Várhegyi János játsszák. Az előadás iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg, nemcsak Szomborban, hanem a környéken is.

«(IIII)» SZAKSZERŰ KÉRDÉS

Az órák az állatkertben járva, megáll a madarak ketrece előtt és megkérdezi az őrtől:

— Milyen madár az ott?

— Kakuk.

— Kakuk? És hova lett róla az óra?

KERESKEDŐK és IPAROSOK ISMERETTÁRA

Ipartörvény - Mestervizsgák - Jogismeret - Kereskedelmi jog - Munkásbiztosítás - Bankügyletek - Számtan - Könyvelés - Levelezés - Kalkuláció - Üzemtan Háromszázötven fejezetben minden tudnivaló

5 közzemény

ELSŐ RÉSZ

Az Ipartörvény (Ipt.) általános rendelkezései

KIVÉTELEK:

a) az iparosok özvegyei, akik az ipartulajdonos halála után is folytathatják az ipart (14. §).

Ha az elhunyt ipartulajdonos az ipar vezetése tekintetében nem rendelkezett másként, az özvegy és a kiskorú gyermekek jogosultak az ipar együttes üzésére. Ez a jog az özvegyet csak újbóli férjhezmeneteléig illeti, a gyermekeket és az unokákat pedig nagykorúságukig.

Az özvegy nem köteles az ipar továbbvezetése esetén üzletvezetőt alkalmazni, kivéve olyan kézműves iparoknál, amelyeknél nagyobb szakképzettség szükséges.

Ilyeneknek a következő iparok tekintendők:

1. fegyverművesek- és más lőfegyverkészítők;
2. géplakatosok;
3. mechanikusok és finom műszer mechanikusok;
4. orvosi- és sebészeti-műszerek készítői;
5. nyomdászok, litografusok, xilografusok;
6. betűöntők- és cinkografusok;
7. mesterséges ásványviz-készítők;
8. tűzijáték-készítők;
9. lőszerkészlet (munició) és robbanóanyag-készítők;
10. vízvezeték-, csatorna- és gázvezeték-szerelők;
11. gőz-, melegvíz-, vagy légfűtés szerelők;
12. mindennemű világításra szolgáló villanyberendezés szerelői;
13. patkolók;
14. lakatosok, épületlakatosok;
15. kazánkészítők;
16. fém-, réz- és cinköntők;
17. fémesztergályosok;
18. sérvkötő (bandázs) készítői;
19. kőművesek;
20. ácsok;
21. kőfaragók;
22. kutfurók;
23. kéményseprők;

b) a termelői szövetkezetek (proizvodjačke zadruge), amelyeknek tagjai kizárólag csak kézműves iparosok, nem kötelesek üzletvezetőt tartani.

KI NEM ÜZHET KÉZMŰIPART? — A JOGI SZEMÉLYEK (pravna lica).

Jogi személyek, beleértve a részvénytársaságot s a korlátolt felelősségű társaságokat és szövetkezeteket is, nem üzhetnek kézműipari munkát s nem alakíthatnak ilyen iparokat (9. § 2 bekezd.).

Az olyan iparok, amelyeket e törvény értelmében üzletvezető utján vezetnek, az üzletvezetőnek az iparból való kilépése esetén üzletvezető nélkül legfeljebb két hónapig üzhetnek. (Ipt. 100. § 3 bekezd.).

AZ IPARÜZÉS JOGÁNAK MÉRTÉKE ÉS A JOG GYAKORLÁSÁNAK MÓDJA.

Az ipartulajdonosnak olyan ügyletek üzésére van joga, amelyekre az illetékes elsőfoku iparhatóságtól jogosítványt, illetőleg engedélyt kapott.

Termelő iparok tulajdonosa, nem üzheti más iparok munkáit, kivéve, ha ezek a munkálatok mellékesek és munkájának feltétlenül szükséges kiegészítői és termékeinek teljes kidolgozásához szükségesek. A termelő iparok tulajdonosai az általuk készített árut eladhatják.

A kézművesek kisebb mértékben azt az árut is eladhatják, amit nem sajátkezüleg készítettek, ha ez a cikk szakmájukba vág és mellékes jelentőségű (137. §).

Az ipartulajdonos jogosult arra, hogy a készítményeihez szükséges csomagoló anyagot és ládákat maga készítse és végezze azt, ami készítményeinek szállítmányozására és eladására a kereskedelmi szokások szerint szükséges. Mindezt csak saját üzletének szükségleteire készítheti.

Az iparos iparát úgy munkaszékhelyén, mint az ország egész területén végezheti, amennyiben a munkát megrendelték. Megrendeléseket kereskedelmi utazók közvetítésével is lehet gyűjteni, az utazók a megrendelés gyűjtésénél csupán mintát vihetnek magukkal, árut nem. (143 §), továbbá csak azoknál a vállalatoknál kérhetnek megrendelést, amelyek ezekkel az árukkal foglalkoznak. Más személyeknél csakis megvásárra gyűjthetnek megrendelést.

(Folytatjuk)

A PETROVGRADI ALSZÖVETSÉG BAJNOKSÁGA

1. Jugoszlávia	9	9	0	29:5	18
2. Borac	9	7	0	43:9	14
3. Radnicski	8	6	0	23:17	12
4. Obilics	8	5	1	21:18	11
5. ZsAK (K)	9	3	2	17:13	8
6. Szloga	9	3	2	20:23	8
7. Jedinsztvo	9	2	3	20:26	8
8. ZsSK (P)	9	3	0	16:23	6
9. Vojvodina	9	2	0	9:39	4
10. Dusan Szilni*	9	0	0	0:27	0

* visszalépett.

A magyar válogatott ökölvívók legyőzték az olaszokat

Tegnap Budapesten nagy közönség előtt rendezték meg a Magyarország—Olaszország válogatott ökölvívó mérkőzést. Mindkét csapat nagy felkészültséggel indult a küzdelembe, az erőviszonyok nagyjában egyenlők voltak. A magyar csapat azonban váratlanul olyan nagy lelkesedéssel vetette magát a küzdelembe, hogy meglepetésgölygő ellenfelét s végeredményében

10:6 arányban legyőzte Olaszországot.

Légsúlyban a magyar Podány győzött Nordecchia ellen, harmatsúlyban a magyar Bondi Paoletti ellen, pelyhsúlyban a magyar Frigyes Cortonesi ellen, könnyűsúlyban az olasz Peire a magyar Torma ellen, váltósúlyban a magyar Mándi Bignamini ellen, kisközépsúlyban a magyar Szigeti Ferrario ellen, félnehézsúlyban az olasz Musina Jászai ellen, végül nehézsúlyban az olasz Lazari Homolya ellen. Valamennyi győzelem pontozásos volt, kiütés nem történt.

Rövid sport hírek

A francia háborús bajnokságot két körzetben fogják lebonyolítani. Az első fordulót december 3-ára tűzték ki, az utolsó fordulót pedig május 5-ére tervezik. Közben kupamérkőzéseket is rendeznek a Charles Simon kupáért. Ez helyettesíti majd a Francia Kupát. A háborús bajnokságra készülő párisi csapatok az elmúlt vasárnapon barátságos mérkőzéseken próbálták ki új összeállításukat. Az eredmények erősen »hadi« jellegűek: Ca Paris—Racing Paris 2:1. Stade Reims—Red Star Paris 6:1.

Közkegyelem a német sportban. Tschammer-Osten, a német sport vezére a német sportolónak a háborús időkben mutatott páratlan áldozatkészségét honorálandó, közkegyelmet hirdetett minden sportágban és valamennyi német sportoló büntetését elengedte.

Négy válogatottat állított össze Janisch kapitány, a bécsi kerület vezetője. November 19-én Grácban, Linzben és Salzburgban áll ki egy-egy bécsi válogatott, november 22-én pedig Nürnberg válogatottja ellen áll ki Bécs válogatottja. A Nürnberg elleni csapat: Raftl — Thaler, Sesta — Wagner, Hofstaedter, Skoumal — Hanreiter, Hahnemann, Binder, Reitermayer, Pesser. A Grácba utazó csapat már nem olyan erős: Zöhrer — Schall, Sesta — Adamek, Urbanek, Mikolasch — Vogel, Decker, Stoiber, Schilling, Haag.

Tschammer-Osten, a német sport vezére személyesen vezette Bukarestbe Berlin város válogatott csapatát, amely Bukarest válogatottjaival áll ki ma. A berliniek összeállítását a következők: Jahn — Appel, Krause — Raddatz, Bossmann, Goede — Engelhardt, Dams, Berndt, Fabian, Sulisch. A bukarestiek így állnak fel: Szadovszky — Sfera, Negrescu — Vintila, Rasinaru, Lupas — Sipos, Bogdan, Grecu, Bodola, Popescu.

A noviszádi Vojvodina döntetlenül mérkőzött a Jugoszláviával

Jugoszlávia—Vojvodina 2:2 (2:1)

KARAGYORGYE-PÁLYA, BIRÓ: KÁLIO (SZKOPLYE)

Közel ötezer főnyi közönség leptel tegnap a noviszádi Karagyorgyepályát, hogy végignézze az idei bajnoki évad egyik legnagyobb mérkőzését. A noviszádi Vojvodinának a BSK-verő Jugoszlávia volt az ellenfele s a két csapat küzdeleme beigazolta, hogy jól számítottak azok, akik az egyre javuló noviszádi ligacsapatot a legjobbaknak is méltó ellenfelül tippelték.

A játék kölcsönös tapogatózással indul, a Jugoszlávia talál előbb magára. Nem nyomoz, de mindhatározottabb fölénybe kerül, s a 14. percben rendkívül veszélyes helyzetet teremt a noviszádi kapu előtt. Feszegének minden tudására szükség volt, hogy kapuját a góltól megmentse. Az izgalmas pillanatok után a Vojvodina lendül támadásba. Welker rohan a labdával, bead, s a kitűnően helyezkedő Schossberger gyors lövéssel a Jugoszlávia hátlójába juttatja a labdát.

Nagy meglepetést jelent a gól, senki sem számított rá. Legkevesbé a beográdiak, akik most erős iramba kezdenek, mégis majdnem ismét a Vojvodina lő gólt. Rógics hatalmas lövése kapufát ért, pedig ha néhány centiméterrel beljebb repül, biztos a gól. A Jugoszlávia játékosai kisé erőszakoskodnak, aminek követ-

kezménye tizenegyes, de Welker fölé lövi a büntetést. Ennyi sikertelenség némileg elkedvetleníti a Vojvodinát, a Jugoszlávia feljön, s a 37. percben Petrovics Áca megszerzi a kiegyenlítő gólt. A beográdi csapat továbbra is frontban marad, s egy perccel a befejezés előtt ugyancsak Petrovics vezetéshez juttatja a Jugoszláviát.

Szünet után a Vojvodina vezet néhány szép és veszélyes támadást, de a Jugoszlávia közvetlen védelme nagyszerűen állja a sarat. A Vojvodina csak kornerig viszi, de ebből a 4. percben Rógics befejezi a kiegyenlítő gólt.

Ezután változó irammal folyik a játék, némi Jugoszlávia fölény jegyében. A fölény azonban inkább technikai, gólszerzésre nem futja belőle, s így a nagy mérkőzés az erőviszonyoknak megfelelően döntetlen eredménnyel végződött.

Az eredmény nagy dicsérete nemcsak a Vojvodinának, de Noviszád futballsportjának is. A Vojvodina nagyon értékes bajnoki pontozást ért, a tegnapi pontozatkozásnál. A nagy mérkőzés előtt a Vojvodina B) csapata a Szrbobráni AK csapatával mérkőzött. Győzött a Vojvodina 2:0 (2:0) arányban.

UTÓLAG KIMENTETTÉK MAGUKAT AZ OLASZOK — ÉS ELŐRE KÉSZÜLŐDNEK

Budapestről jelentik: Az olasz labdarugószevetség tegnap levelet intézett a magyar szövetséghez. A levélben arra kérték az olaszok az MLSz-t, hogy tájékoztassa őket a szövetség a beográdi tárgyalások eredményéről. Egyben sajnálkozását fejezte ki az olasz szövetség, hogy megbízottját nem tudta elküldeni Beográdba. Mint írják, a meghívást az utolsó pillanatban kapták meg s így már nem tudtak intézkedni. A budapesti tárgyalásokra azonban már készülnek.

— Az olaszok levelére — mondotta Gidófalvy Pál dr. miniszteri biztos — már el is küldöttük az MLSz válaszáat. A levélben részletesen beszámoltunk a beográdi tárgyalásokról. A budapesti tárgyalások időpontja még nem végleges, annyi azonban bizonyos, hogy december folyamán feltétlenül megtartjuk.

SZUBOTICÁN NIVÓTLAN JÁTÉKBAN GYŐZÖTT A BÁCSKA

Bácska—Szlávia (Oszijek) 1:0 (1:0)

Szuboticán tegnap a horvát-szlóven ligában a Bácska az oszijek Szláviával mérkőzött. Nagyon gyengéjű volt a mérkőzés, a 800 főnyi közönséget korántsem elégitette ki. A Bácska, s egyben a mérkőzés egyetlen gólját Kopunovics lőtte az első féldő 20. percében. Nemsokkal utána Dömötör egy tizenegyest mellé lőtt.

A második féldőben a Szlávia került fölénybe, állandóan támadott, de gólt nem sikerült elérnie. Az egyébként is gyenge mérkőzés nívóját még jobban lerontotta Sefesics gyenge bíraskodása. Hosszu idő óta először vezetett mérkőzést tréning és gyakorlat nélkül.

Az első osztályban a Jugoszlávia 8:0 (2:0) arányban győzött a Bohémia felett, a Radnicski pedig 2:0 (1:0) arányban legyőzte a Zriny-szkit. A régebben félbeszakadt SzMTC—Sport mérkőzés hátralévő 15 percét is tegnap játszották le. Minthogy gól nem esett, a mérkőzés maradt 1:0 az SzMTC javára.

HOL VOLT A HIBA AZ OLASZ TAKTIKÁBAN?

A zürichi Sport külön cikkben foglalkozik a zürichi 3:1-es svájci—olasz mérkőzés taktikai problémájával. A cikk legérdekesebb megállapításai:

— Az olaszok taktikájában nagy hiba jelentkezett, amely az eredmény kialakulására in nagy befolyással volt: rossz volt az összeköttetés a csatársor és a fedezetsor közt. Pozzo nagyon tartott Bickeltől. Varglien II., az olasz balfedezet úgy állt Bickelen, mint egy hátvéd. Andreolo nem volt sem kul-lancs, sem eőportyázó középfedezet. A fedezetsor így legtöbbször beragadt a védeembe. Ugyanakkor az összekötők egészen rövidre fogták a csatársor W-jének hátranyúló két szárát. Nagyjában két csoportra szakadt így az olasz csapat a játék legnagyobb részében.

— Az olasz csatársor most is három előretolt csatárral rohamozott. Ezek nagy szorgalommal is küzdöttek, de támogatás nélkül maradtak, mert a két olasz szélsőfedezet túlságosan hátramaradt.

ÖKÖLVÍVÓ-ISMERKEDÉS A VIADAL ELŐESTJÉN

Tegnap este az ökölvívók szállójában összetalálkoztak a magyar és az olasz ökölvívók. Mindegyik kikereszte, méregette, becslést végzett az erejét illetően. Kivéve persze a régi ismerősöket. Ezek rögtön nagy örömmel egymás nyakába borultak. Előtte még lehet...

Ferrari azonnal a felesége és tizenháromhónapos kislánya társaságában tartózkodó Sziget ment, Musina is. Ismerkedés után Ferrario — különben az olasz csapat tréfacsinálója — Szigeti kislányával »kezdt ki«.

Futball-eredmények

SZENTA:
Jugoszlóven—Becsei Szlávia 1:0 (0:0. Bajnoki, bíró: Rudics. Erős-iramu, helyenként durva, vérbeli bajnoki mérkőzés, hideg, szeles időben, kevés közönség előtt. Az első féldő egyenlő ellenfelek gólnélküli küzdelmét hozza. Szünet után mindjobban kidomborodik a Jugoszlóven fölénye, s a 35. percben Padijer megszerzi a szentiaiknak a vezető, egyben győztes gólt. Mindkét csapatban a védelem volt a jó, a csatársor gyenge. Rudics gyengén bíraskodott.

LIGAMÉRKŐZÉSEK
Beograd: BSK—Szlávia (Szarajevó) 4:0 (2:0). BASzK—Zemuni SK 2:2 (2:1)
Borovó: Bata SK—ZsAK (Szubotica) 5:0 (2:0)
Szkoplye: Gragyanszki—Jedinsztvo 2:0 (1:0)
Zágreb: Zágreb—Pozsony 3:1 (1:0) Városközi válogatott.
Novivrbász: Dulcis—VSC 7:1 (1:0). Barátságos.

MAGYARORSZÁGI FUTBALLEREDMÉNYEK:
Ferencváros—Elektromos 3:1 (1:1)
Kispest—Nemzeti 3:1 (1:0)
Kassa—Taxisok 2:0 (1:0)
Törekvés—Bocskai 3:1 (2:0)
Haladás—Gamma 1:0 (1:0)
Szeged—Hungária 3:1 (1:1)
Ujpest—Szolnoki MÁV 2:1 (0:0)

KÜZGAZDASÁG

A német élelmezés javulása

— biteles számokban

A Völkischer Beobachter nagy cikkben részletesen tájékoztatja a német közönséget a különböző élelmiszeradagok felemeléséről. Mint azt ismeretéből kitűnik, egyelőre négy hétre, további rendelkezésig, a gyermekek három éves korig az eddigi 48 deka vaj helyett 50 dekát, a 3-6 éves gyermekek az eddigi 45 deka helyett 75 deka vajat kapnak. Egyidejűleg azonban a gyermekek napi tejadagját háromnegyed literrel leszállítják félliterre. A 6-14 éves gyermekek négy hétre összesen 1 kiló zsiradékot kapnak, ami áll vajból, margarintól, müzsből, vagy étolajból. A gyermekek 14 éves korig 12 és fél deka kakaóport kapnak. November 20-tól kezdve négy hónapon keresztül minden gyermek négy hetenként 12 és fél deka húst vagy húsrúpótadagot kap. Decemberben valamennyi ellátásra jogosult az eddigi husadagon felül

négy hétre 12 és fél deka húst, vagy húsrút, pótlásként 25 deka vajat és fejenként 6 tojást kap. December 18-tól január 14-ig minden ellátásra jogosultnak 37 és fél deka rizs jár, január 15-től február 15-ig 25 deka hüvelyes és február 12-től március 10-ig újból 25 deka hüvelyes. Novemberben és decemberben az üzletekben csokoládét és mézeskalácsot is lehet kapni

és pedig november 19-e után 10 deka csokoládét, vagy 12 és fél deka pralinét, november 20-tól december 17-ig 20 deka csokoládét, vagy 25 deka pralinét, november 19-től kezdődően mézeskalácsot, 12 és fél deka sulyban. November 20-tól december 17-ig 20 deka mézeskalácsot lehet vásárolni. A Völkischer Beobachter végül felhívja a figyelmet arra, hogy a felsorolt élelmiszerek kiadását az élelmiszerjegyekkel pontosan ellenőrizik.

A tél zordóságát a többi állatokkal együtt a madarak is megérik. A fázó, éhező madársereg megnyerte az emberek rokonszenvét, de az ember önzése itt is mint indítóok szerepel, mert elsősorban a neki hasznos hajtó madarakat vette védelmébe; a rovarevő éneklőmadarakat. A téli etetéshez szükséges olajmagvakat újabbán pótolni kell, mert a háborús gazdaságban ezekre az embereknek van szüksége. A fagyúra szükség van szegény madaraknak ebből sem készülő madárkalács már olyan mennyiségben, mint régen. Így érzik meg szegény madarak is, hogy háború van tehát nekik is meg kell élniük. Eddig bőven került nekik repcemag

mák, napraforgó- és tökmag, míg most csak akkor kapnak ezekből, ha a madárszerető kerttulajdonos kicsiben a kertben termet nekik. A madarak azonban nem tudják, hogy ezt nekik tölire természetették, ők szeretnék azt most azonnal elfogyasztani. Ezt meggátolhatjuk, ha azok természet orgániuma bekötjük. Az asztalról lekerülő hulladék a legtöbb esetben tartalmaz a madaraknak, pl. a rozskenyér, mert megsavanyodik begyükben és a madarak megbetegednek tőle. A buzakenyér, kalács morszái azonban belekeverhetők a madáreléség közé, de csak nagyon kis mennyiségben. A sajt héja, nem nagyon sós zsiradék szintén felhasználható. Németországban

már gondoskodnak a madarak pótléleiről is, pl. zsiradék helyett összetört zabot adnak a madarak étel közé és állítólag szívesen eszik ezt a cinkák, rigók, vörösbegyek is. A fenyőfélék magját szintén szívesen eszik a cinkék, fakuszók, harkályok. A tobozokat megre helyezve, a pikkelyek felnyitnak és a mag kirázható belőlük. A nyírfa, égerfa, szilfa, kőrifia, bükkfa, juharfa magvait szintén elfogadják a madarak, mert ezek egyike-másika olajtartámu, tehát a rovarevőknek is megfelel. Felhasználhatjuk madárelésésre az uborka, tök, dinnye magvait, gyümölcsfák közül az alma, körte, dió, mogyoró magva jöhet számításba. Ezen utóbbi olajmagvak közül azok, melyek megavasodtak és így emberi táplálkozásra nem alkalmasak. A salátamagvak jó madáreléséget képeznek. A cséplés alkalmával ocsuba, szemébe kerülő magvak közül fel kell említeni a csalán, oroszlánszaj, bojtorján, libatopp, konkoly, burján, ökörfarkkóró, mezeimustár, vadrepce magvát, melyet a madáréltelbe keverhetünk, az egyes magvakat azután a madarak majd szétszedik, mindenik megtalálja azt, amit szeret. A bodza magvát is felhasználhatjuk a madáreléségben. A vágóhidakon található hulladék szintén felhasználható madárelésésre. A kerti virágmagvak legtöbbje is alkalmas a madarak etetésére. Ha csemegét akarunk adni madarainknak, akkor néhány lisztkezacot, hangyababot (hangyatojás) is adhatunk az eleség közé. Az etetést úgy irányítsuk, hogy olyankor, mikor több eleségre (nagy hó, hideg) van szükség a madárseregnek, akkor többet, ha kevesebbre (nagy hő, hóhiány), akkor kevesebbet adjunk, ezzel sokat megtímárolunk. Az ételt mindig olyan etetőbe adjuk, melyben a havazás elől a magvak védve vannak, sőt az etető verémbentes legyen, mert a szemtelen veréb mind elhordná az ételt a többi madarak elől és azok éhesen marárnának. Ha a fenti útmutatás szerinti

eleséget adjuk madarainknak, akkor nagyon olcsón, szinte ingyen táplálhatjuk kedvenceinket.

URANIA MOZI, Noviszád
Ma a szezon legnagyobb zenés-film bemutatója:
Halhatatlan keringő
Paul Hörbiger Fridl Czepa Maria Andergast

NATHANAL, eldugult orrnál kenjünk egy csepp »NÖVENYHARMAT«-ot az orrlukakba. Tüstént ujra szabadon kapunk levegőt s a baj elenyézik. Vigyázat! Ez az ezerjő háziszser csak zöld csomagolásban valódi! Ára patikákban, üzletekben 12.— dinár.

SZEP KETSZOBAS uccai lakás mellékhelyiségekkel azonnal kiadó. Noviszád, Szlovácska ucca 28. 7509

Dr. FILIPON CRÉME a legjobb és legkedveltebb nappali krém. Ára helyben és vidéken 14.— dinár Apoteka Kuchler, Vrsac. 2474

Reggeli Újság
Uredništvo i administracija
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Noviszád, Kr. Petra II. (Futoski put) 50
Telefon: 21-37, éjjel 20-58
Felelős kiadó: Andree Dezas
A kiadó igazgatója: Blažek Ferenc
Pretpiata — Előfizetés:
Egy óra . . . . . 28.— dinár
(kihordó útján 30 din.)
Három óra . . . . . 80.— dinár
(kihordó útján 86 d.n.)
Féléve . . . . . 160.— dinár
(kihordó útján 172 din.)
Zsizi svakodnevno — Megjelenik naponta
Post. čekovni račun — Postacsekkszámla:
Beograd, 59.754. Zagreb, 46.692

Bercsényinek nem nagyon tett, hogy Rákóczi Longuevalt is magával hozta, de nem szólt semmit, hanem megelégedett azzal, hogy a kapitányt a várkastély egy távolabbi szárnyában szállásoltta el, amélt minden magyar vendéget külön-külön figyelmeztette, hogy a császári tisztt jelenlétében nyilatkozataikban legyenek tartózkodók.

Bercsényi ekkor már újra nő volt, pár évvel ezelőtt feleségül vette gróf Draskovics Miklós országbíró özvegyét, a szépséges gróf Csáky Krisztinát, Eleonora császárné csillagkeresztos udvari palotahölgyét, akivel oly tagikus körülmények között ismerkedett meg.

Az elhelyezkedés a várkastélyban a következő volt:

Bercsényi Rákóczinak a saját nappali szobáját engedte át, amely az első emeleten volt s igen díszesen és kényelmesen volt berendezve; itt állt Bercsényi gazdag könyvtára is, amely történelmi, hadászati, természettudományi, építészeti, földrajzi, politikai, államtudományi, életrajzi műveket tartalmazott, amélt szótárakat, klasszikusokat, magyar és idegen költőket.

A falakat zöld-vörös felselyem francia kárpit borította, az ablakokon, a tókon hasonló függönyök, zöld selyem rojtokkal. Tizenkét gyönyörű festmény ékesítette a tágas helyiséget, kilenc mitológiai jelenet, aztán gróf Bercsényi Miklósnak és feleségének olajfestésű arcképei, igen gazdag aranyozott keretben s végül ugyan-

(326)

ilyen díszes foglalatban a pócsi Szűz Mária képe.

A terem egyik szegletében elegáns, új, francia divány, himmel varrott zöld kelmével bevonva; két asztal zöld selyemmel himzett veres selyemterítővel; öt karosszék, virágokkal hímes vörös felselyem kelmével bevonva; egy nagy angol állóóra, mely a havi naptárt is mutatta; a két ablak közt díszes, felcsukható íróasztal, mindenféle drága íróeszközökkel, vörös paliszander fából.

Ezt a termet a gróf és a grófné hálotermétől a grófné nappalija választotta el, ezt rendezték most be Rákóczinak háloszobául. Mind e helyiségek falait drága kárpitok, padlóját perzsaszőnyegek borították s nagybecsű festmények díszítették, köztük holland művészek eredeti alkotásai.

A háloterem után következett a komornák szobája, báró Moes, Szokoliné és Borbély Erzsébeté, majd a szobalányok lakószobája, ezután pedig a kis László gróf lakószobája.

Az első emelet további részét ezen az oldalon az óriási lovagterem foglalta el, aztán következett a várparancsnok előcsarnoka és

lakószobája, mindkét helyiség díszesen berendezve, a falakon Lipót császár, Eleonóra császárné és József, ifjabb király olajfestményű arcképe.

A gróf lakószobájából a másik oldalon az inasok szobája nyílt, új zöld cserépkályhával, falba erősített vas kargyertyatartóval, két hosszú falócával; aztán következett a hatalmas ebédlopalota, amelynek falait harminchat régi magyar királynak és vezérnek képe díszítette, nagy olajfestményekben, melyek még a Homonnai-Drugeth grófok idejéből maradtak fönt, továbbá hat nagy régi hollandi kárpit, ritka becsű művek.

Az ebédloteremhez csatlakozott még egy nagy sarokterem, olyan társalgóféle, amelyből a Szent János-bástyára nyílt kilátás.

A második emeletet a vendégszobák egész sora foglalta el.

A földszinten voltak a kincstár, a raktárhelyiségek, a cselédek háloszobái, a konyha, a sáfárház, a doboló-boit, a vadászház, a konyha, éléstárok, sütőházak, cselédszobák és műhelyek.

A vár belső részében voltak még a várkapolna, a várnagy, az udvarnép, a komornyikok, inasok,

apródok szállásaiul szolgáló épületek, a laktanya, az erődítési helyiségek, szekérszinek, a fegyvertár, az uradalom hóhérpallosával.

A váron kívül egyik oldalon nagyszerű sétakert volt, közepén egy igen díszes, hatablaku és hat-szögletű pavillonnal, amelyet akkoriban szellőző háznak neveztek, perzsaszőnyegekkel, olajfestményekkel fényesen berendezve.

A várhegy északi és északkeleti oldalán volt a vadaskert, amelyből bátyaszerű kapun át lehetett lemenni az uradalmi sörházba. E kapu tetejére Bercsényi az előző évben festői alakzatu toronyszobát építtetett, amelynek ólomkarikás színes ablakaiból gyönyörű kilátás nyílt a vidékre.

Rákóczi és Longueval megérkezésekor már az összes vendégszobák zsufolva voltak; két-három vendég is hált a legtöbbjében.

— Kedves kapitányom, — mondotta Longuevalnak Bercsényi az ő megszokott csillogóan és melegen szeretetreméltó modorában, bent a palotában már nem tudja önt elszállásolni a várnagyom. Hanem ez talán még szerencse is lesz önére nézve. Két olyan pompás helyiség közt választhat, aminő csak az arab tündérregékben található: egy csodaszép kertipavillon és egy török basa mind a kényelmével berendezett toronyhelyiség között.

— Oh, gróf ur, igazán elhalmoz a figyelmességével, — mondotta meghajolva a kapitány. — Ilyen rendkívüli körülmények között jó lesz nekem egy kis hálókamra is, akárhol, itt a palotában. (Folytatjuk)